

Kainuu ja
kirjallisuuden
helmet

Isa Asp

1853 - 1872

*Pronssiveistos Isa Aspista
Puolangan kirkkopiistossa.
Kuva Mikko Moilanen*

Isa Asp

4.2.1853 – 12.11.1872

Isa syntyi 4.2.1853 Utajärven Niskan kylän (nykyisin Vaalan puolella) Myllyrannassa rautaruukin kirjuri Jaakko Aspin ja hänen vaimonsa Brita Liisan (Puhakka) esikoisena. Jaakko Asp oli alkujaan Kivijärven Kinnusia. Kasteessa tyttö sai nimen Loviisa, mutta häntä kutsuttiin myös nimellä Louise.

Isa asui myös Suomussalmella ja Puolangalla sekä yhden talven isänsä kanssa Sotkamossa. Erityisesti Puolangan kaunis luonto teki Isaan vaikutuksen ja se näkyy useissa hänen runoissaan ja eräässä kirjeessään:

”Rauhallisena ja vaatimattomana seisoo kotimme (Parolan talo) tyynen järven rannalla, vihantien niittyjen keskellä; joka puolella siintyvät korkeat vaarat, jotka juhmallisina koristavat taivaanranta.” (Setälä, s. 62)

Isa osallistui kotiopetukseen Suomussalmella Liliuksen ja Puolangalla Thauvönin pappilassa. Raahessa Isa kävi mummonsensa luota 6-vuotiaana pienten lasten koulua ja 11-vuotiaana tyttökoulua. Koulut olivat ruotsinkielisiä.

Syksyllä 1871 Isa aloitti opiskelun Jyväskylän seminaarissa. Isa syttyi suomen kielen ja suomalaisuuden asialle. Suomeksi kirjoittaminen vaati häneltä uuden runokielen ja ilmaisun opettelua. Seminaarissa Isalta pyydettiin juhlarunoja erilaisiin tilaisuuksiin. Runoissa puhui nuori, tulisieluinen Isa, joka puolusti naisen oikeutta hyödyttää rakasta isänmaataan muutenkin kuin arkisella työllä.

Kauneimman ja soljuvimman ilmauksen jo kuoleman kynnyksellä olevan Isan tunnot saavat Aallon kehtolaulussa, joka on tunnetuin hänen runoistaan ja johon on tehty useita kauniita sävellyksiä.

Isa Asp on jäänyt kirjallisuuden historiaan maamme ensimmäisenä suomenkielisenä naislyyrikkona. Vaikka Isan elämä päättyi jo 19-vuotiaana, hänen kirjallinen jäämistönsä on merkittävä.

Isasta on julkaistu elämäkerrallisia teoksia ja muita kirjoituksia, mm. Helmi Setälä kirjoitti vuonna 1912 elämäkerran ”Isa Asp, nuoren pohjalaisen runoilijaneidon elämäntarina”. Jyväskylän yliopistossa vaalitaan Isan muistoa. Ylioppilaskunta käy Isan haudalla Flooranpäivänä Jyväskylän vanhalla hautausmaalla.

#Spotlit

Isa Asp -seura ry

Puolangalle perustettiin keväällä 2004 Kainuun Isa Asp Seura ry, joka jatkoi vuonna 1997 alkaneen Isa Asp -patsastoimikunnan toimintaa.

Isa Aspin 130-vuotiskuolinpäivänä paljastettiin kuvanveistäjä Niilo Rikulan tekemä pronssinen näköispatsas Isasta. Patsas on Puolangan kirkkopuistossa.

Vuonna 2014 seuran nimeksi muutettiin Isa Asp -seura ry. Seura vaalii Isa Aspin perinnettä kainuulaisena ja suomalaisena kulttuurihenkilönä sekä tekee tunnetuksi hänen elämänsä historiaansa ja tuotantoaan.

Seuran vuosittaisia tapahtumia Puolangalla

- 4.2. Isan syntymäpäivänä Kukkulan talossa runo- ja lauluilta
- Vapunaattona klo 18 Isa Aspin patsaalla lakitustilaisuus.
- 25.8. Loviisan päivän souhu kirkonkylän rannasta Parolaan ja takaisin.
- 12.11. Isan kuolinpäivänä koululaisten kynttiläkulkue Isan patsaalle sekä tutustuminen Kukkulan taloon, Isan tuotantoon ja elämäntarinaa.
- Kesäisin mahdollisuuksien mukaan Kukkulan talo avoinna, jolloin voi tutustua Isan elämäntarinaa ja Kukkulan talon historiaan.
- Mahdolliset taidenäyttelyt Kukkulan talossa
- Osallistuminen erilaisiin ajankohtaisiin tilaisuuksiin

Seuran myyntiartikkeleita

- Rauhaton ja vaahtopää. Elämäkertaromaani Isa Aspista. Jaakko Terettilä, 1951
- Kohise, villi aalto. Isa Aspin runot. Toivo Hyyryläinen, 2003
- Kahdeksantoistavuotias sydämeni. Isa Aspin päiväkirjat keväällä 1871. Toivo Hyyryläinen, 2004
- Perhostanssi. Vertauskuvallinen elämäkertaromaani Isasta. Jaana Janhila, 2005
- Lastenkutsut. Isa Aspin sadut ja lastenrunot. Toivo Hyyryläinen, 2009
- T-paitoja ja kangaskasseja, kuulakärkikyniä ja postikortteja

Nuku, nuku aaltonen, nuku jo!
Tuolla laulaa humisten kuusisto!
Kehtolaulusi se on
– nuku aalto rauhaton, nuku jo.

Isa Asp, Aallon kehtolaulu

Liity Isa Asp -seuran jäseneksi

Jäseneksi voi liittyä liittymislomakkeella tai antamalla yhteystiedot sekä maksamalla jäsenmaksun Isa Asp -seuran tilille FI27 5366 0720 0274 54. Seran vuosimaksu on 10 euroa, ainaisjäsenmaksu 100 euroa/henkilö kannattajajäsenmaksu 20 euroa/vuosi. Lue lisää www.isaaspseura.fi tai www.isaasp.fi

Seuran yhdyshenkilöt

Moilanen Tuulikki, puheenjohtaja
Siimeksentie 13, 89200 Puolanka
puhelin 0400 635 662,
moilanen.tuulikki@elisanet.fi

Jurvelin Marjatta, sihteeri
Kangaskatu 10 D 23, 89200 Puolanka
puhelin 050 3292 627
marjatta.jurvelin@outlook.com,
marjatta.vilen@gmail.com

Lue lisää kainuulaisista kirjailijoista:

kainuunliitto.fi/kirjallisuusmatkailu
Kainuun kirjailijat www.kainuunkirjailijat.fi
Kainuun lausijat www.kainuunlausujat.fi
Kainuu.fi
www.spot-lit.eu

